Kirjallinen lausunto 07.06.2016 Baltic Sea Action Group

Eduskunta
Suuri valiokunta
SuV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen / E 88/2015 vp /

Asia: E 88/2015 vp Valtioneuvoston selvitys: Kierto kuntoon - Kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma ja U 27/2015 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi (jätedirektiivien muuttaminen)

Yleistä kiertotalouspaketista

Baltic Sea Action Group (BSAG) pitää Euroopan komission joulukuussa 2015 julkaisemaa kiertotalouspakettia (kiertotalouden toimintasuunnitelma ja EU:n jätelainsäädännön tarkistukset) tarpeellisena ja kannatettavana. Kiertotalouspaketti on parhaimmillaan ratkaiseva toimenpideohjelma talouden ja ympäristön etujen yhdistämiseksi. Toimiva kiertotalous hillitsee ilmastonmuutosta ja muita haitallisia ympäristövaikutuksia, kuten vesistöjen rehevöitymistä, tehokkaasti. Kiertotaloudessa on suuri taloudellinen potentiaali Suomelle ja koko Euroopalle.

Kiertotalouteen siirtyminen tarkoittaa systeemistä muutosta kohti resurssitehokasta, kestävää, vähähiilistä ja kilpailukykyistä taloutta, jossa lisäarvoa tuotetaan ylittämättä raaka-aineresursseja. Siirtymä vaatii vakaan ja johdonmukaisen säädösympäristön, joka luo ennustettavan toimintaympäristön yhteiskunnan ja talouden eri toimijoille.

Kiertotaloutta tulisi käsitellä kokonaisvaltaisella tavalla ottaen huomioon kaikkien materiaalien mahdollisimman tehokkaat ja turvalliset kierrot. Kiertotalouden tukemiseksi komission tulisi yhdenmukaistaa EU:n tuotepolitiikan ohjauskeinoja. BSAG kannattaa myös komission suunnitelmia ruokajätteen -ja hävikin vähentämiseksi. Kiertotalouspaketin toimenpiteiden vaikuttavuutta tulee seurata järjestelmällisesti.

Ennustettava ja mahdollistava toimintaympäristö

Toimintaympäristön ennustettavuus ja johdonmukaisuus on kiertotalouteen siirryttäessä ensisijaisen tärkeää mm. kiertotalouteen liittyvien teknologisten innovaatioiden ja investointien vuoksi. EU:n eri politiikkatoimet, kuten esimerkiksi EU:n biotaloustrategian (2012), energiaunionia koskeva puitestrategia ja EU:n tutkimus- ja innovaatio-ohjelmat tulisi sovittaa yhteen kiertotalouden toimintasuunnitelman kanssa. Nopeasti etenevä digitalisaatio mahdollistaa raaka-aineresurssien, tuotantoprosessien ja logistiikan optimoinnin sekä rajat ylittävän kaupan edistämisen.

Jätedirektiivien muuttaminen

Jätedirektiivit ovat keskeisessä roolissa kiertotaloudessa, sillä ne osaltaan määrittelevät käytettävät raaka-aineet. Jätedirektiivien tarkistuksessa merkittävin uudistus on jätepuitedirektiivin 2008/98/EY 6 artikla, joka määrittelee jätteeksi luokittelun päätepisteen. Jätteeksi luokittelun päättymisen määritelmän tulee olla selkeä ja yhdenmukainen mm. EU:n sivutuoteasetuksen kanssa, jotta eläinperäisistä sivutuotteista peräisin olevat jätteet voitaisiin hyödyntää nykyistä tehokkaammin. Tämän lisäksi tulisi kehittää laatustandardit uusioraaka-aineille. Kiertotalouden luoma paine raaka-aineiden kierrätykselle vaatii arvioimaan

huolellisesti ihmisille ja ympäristölle mahdollisesti koituvat riskit jäteperäisiä materiaaleja uudelleenkäytettäessä.

Julkiset hankinnat

Julkiset hankinnat ovat merkittävä kiertotalouden edistäjä. Toimintasuunnitelmassa ehdotetetut vapaaehtoisuuteen perustuvat ympäristöä säästävien julkisten hankintojen kriteerit tulisi laatia huolella, jotta niiden suosimisesta kiertotaloudelle koituva hyöty saadaan maksimoitua. Myös arvoltaan alhaisempien kansallisten julkisten hankintojen kriteereissä tulisi ottaa huomioon kiertotalouden näkökulmat. Kiertotaloussuunnitelmaan sisältyvä komission tarkastelu kestävien julkisten hankintojen laajemmasta käytöstä on tärkeimpiä siirtymää vauhdittavia ohjauskeinoja.

Innovaatiot ja investoinnit

EU:n tulisi hyödyntää nykyisiä rahoitusvälineitään tehokkaasti kiertotalouden edistämisessä. Horisontti 2020 –ohjelman innovatiivisille demonstraatiohankkeille varattu 650 miljoonaa tukee kiertotalouteen siirtymistä. Tutkimus- ja innovaatiopolitiikka, tieteellinen tutkimus, asiantuntijuuden kehittäminen ja kokeilut tulisi nähdä yhtenä kokonaisuutena. Tämä mahdollistaa uudenlaiset kumppanuudet ja prosessit ja siten resurssien tehokkaamman käytön.

Lannoiteasetusuudistus

Itämeren kannalta yksi tärkeimmistä kiertotalouspaketin 54 toimenpiteestä on maaliskuussa julkaistu esitys EU:n lannoitesetuksen uudistamiseksi. Uudistus tuo biopohjaiset sivu- ja jätevirrat lannoitevalmisteiden raaka-aineiksi kiertotalouden mallin mukaan. Tällä pyritään vähentämään EU:n vahvaa tuontiriippuvuutta mineraalisesta raakafosfaatista , vähentämään maataloudesta ympäristölle koituvia ulkoisvaikutuksia ja parantamaan eurooppalaisen maatalouden kilpailukykyä. Voimassaoleva EU:n lannoiteasetus N:o 2003/2003 koskee vain CE-merkittyjä epäorgaanisia lannoitevalmisteita, eikä määrittele niille turvallisuuskriteerejä. Uudistus toisi kaikille CE-merkinnän saavuttaville lannoitevalmisteille yhtäläiset laatu-, turvallisuus- ja merkintävaatimukset. Asetusesitys edistää ravinteiden talteenottoa ja uudelleenkäyttöä. Yhtenäinen säädöspohja luo yhtenäiset EU:n sisämarkkinat ja näin edistää uusia investointeja.

BSAG pitää lannoiteasetusesityksen osittaista harmonisointia hyvänä ratkaisuna, sillä se jättää tilaa kansallisille lannoitevalmisteille, jotka eivät täytä asetusesityksen CE-merkinnän saavuttamiseen vaadittavia toimintoperusteisten tuoteluokkien kriteerejä. Myös nykyinen käytäntö lannoitevalmisteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta säilyisi.

Asetusesityksessä mainittu (artikla 42 kohta 1 (b)) lannoitteiden tieteellisesti todistettu turvallisuus ja *riittävä tehokkuus* tulisi määritellä yksiselitteisesti. Komission tulisi pohtia keinoja, miten lannoiteasetuksessa kuvattujen tuotteiden agronominen tehokkuus ja ympäristövaikutukset määritetään.

Mathias Bergman	Eero Jalava
Säätiön asiamies	Koordinaattori